

Evaluatie Lokale Uitvoeringsagenda (behorende bij Gezondheidsnota) Harderwijk 2017-2021

In opdracht van gemeente
Harderwijk

Mei 2022

Geerke Duijzer, onderzoeker (epidemioloog)
Myriam van Tol, onderzoeker (adviseur gezondheidsbevordering)

Sterker door meer kennis

Voorwoord

Gemeente Harderwijk heeft in de periode 2017-2021 de lokale uitvoeringsagenda (behorende bij de gezondheidsnota 'Samen voor een Gezond Noord-Veluwe 2017-2021') uitgevoerd. Hiermee wil de gemeente inwoners inspireren en stimuleren om gezonde keuzes te maken en hun houding en gedrag te wijzigen. In dit rapport leest u de resultaten van het evaluatieonderzoek naar de uitvoering en impact van de lokale uitvoeringsagenda.

Wij willen alle deelnemers aan het onderzoek hartelijk danken voor de openheid en informatie die ze hebben gegeven. Een speciaal woord van dank gaat uit naar Annelien van den Brink, die het onderzoek grotendeels heeft uitgevoerd.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van dit rapport. Hopelijk bieden de resultaten input voor de nieuwe lokale gezondheidsnota in uw gemeente.

Warnsveld, mei 2022

Geerke Duijzer, onderzoeker (epidemioloog)
Myriam van Tol, onderzoeker (adviseur
gezondheidsbevordering)

Inhoudsopgave

1	Kort en krachtig	2
1.1	Achtergrond	2
1.2	Evaluatievraag en aanpak	2
1.3	Conclusie en aanbevelingen	2
2	Achtergrond.....	3
2.1	Lokale uitvoeringsagenda.....	3
2.2	Aanleiding voor de evaluatie.....	3
3	Evaluatieonderzoek.....	4
3.1	Evaluatievraag	4
3.2	Aanpak	4
4	Resultaten	5
4.1	Thema 'Gezond opgroeien'	5
4.2	Thema 'Gezond ouder worden'	8
4.3	Thema 'Gezonde leefomgeving'	9
4.4	Effect op gezondheid.....	10
5	Conclusie en aanbevelingen	11
5.1	Conclusie	11
5.2	Aanbevelingen.....	11
6	Bijlage	12

1 Kort en krachtig

1.1 Achtergrond

De gemeente Harderwijk heeft een lokale uitvoeringsagenda (behorende bij de gezondheidsnota 'Samen voor een Gezond Noord-Veluwe 2017-2021') opgesteld voor de periode 2017-2021. Met dit gezondheidsbeleid wil de gemeente de inwoners inspireren en stimuleren om gezonde keuzes te maken en hun houding en gedrag te wijzigen. De gemeente Harderwijk heeft het Evaluatiebureau Publieke Gezondheid gevraagd om de lokale uitvoeringsagenda (2017-2021) te evalueren.

1.2 Evaluatievraag en aanpak

De gemeente Harderwijk wil graag meer inzicht in de uitvoering en impact van de lokale uitvoeringsagenda. In deze evaluatie staan de volgende vragen centraal:

- Hoeveel van de geplande activiteiten zijn in de periode 2017-2021 uitgevoerd? En hoeveel inwoners zijn daarmee bereikt?
- Hoe is de uitvoering verlopen en wat zijn de ervaringen van de betrokken organisaties en de gemeente?
- Wat is het effect van het lokale beleid op de gezondheid van jeugd en ouderen?

Om deze vragen te beantwoorden, is gebruik gemaakt van registraties van de gemeente Harderwijk, aangevuld met resultaten uit andere onderzoeksrapporten. Daarnaast zijn interviews met betrokken professionals gehouden. Cijfers uit de Jeugdmonitor (2015 vs. 2019) en de Monitor Volwassenen en Ouderen (2016 vs. 2020) geven een eerste indruk van het effect van het lokale beleid op de gezondheid van de jeugd en ouderen

1.3 Conclusie en aanbevelingen

In de gemeente Harderwijk zijn in de periode 2017-2021 veel van de geplande activiteiten uitgevoerd. Daarmee zijn dus ook veel inwoners bereikt.

Binnen het thema 'Gezond opgroeien' zijn de programma's JOGG en Move (F)it uitgevoerd en is Kind naar Gezonder Gewicht van start gegaan om gezond gewicht bij jeugdigen te bevorderen. Veel activiteiten t.a.v. afname middelengebruik hebben plaats gevonden en zijn goed verlopen. Ook rondom het thema welbevinden en weerbaarheid zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Hier zien professionals ook nog wel mogelijkheden voor verbetering. Ten aanzien van depressiepreventie zijn niet alle geplande activiteiten uitgevoerd. Activiteiten rondom de verbetering van seksuele weerbaarheid en tolerantie zijn niet goed uit de verf gekomen, mogelijk doordat scholen minder open staan voor dit thema.

Binnen het thema 'Gezond ouder worden' hebben de afgelopen jaren verschillende leefstijlinterventies voor ouderen plaatsgevonden. In het algemeen blijkt het lastig om kwetsbare ouderen te bereiken. De inzet en borging van de buurtsportcoach senioren kan hierbij helpend zijn. Op het gebied van eenzaamheid onder ouderen is in Harderwijk een transitie gaande van traditionele methoden naar geluksgerichte methoden. Hierin loopt Harderwijk voorop en men is enthousiast over de activiteiten die worden uitgevoerd.

Binnen het thema 'Gezonde leefomgeving' is gewerkt aan een integrale omgevingsvisie die verder uitgewerkt gaat worden. Het blijft een uitdaging om schotten tussen domeinen binnen het stadhuis weg te nemen.

Meer middelbare scholieren eten dagelijks groente en drinken dagelijks water (2019 vs. 2015). Voor beweging, middelengebruik, psychosociale problemen en weerbaarheid zijn de resultaten van 2015 en 2019 vergelijkbaar met elkaar. Het percentage ouderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn is gelijk gebleven tussen 2016 en 2020. Bijna de helft van de ouderen (48%) is in 2020 eenzaam, maar dit is niet significant verschillend ten opzichte van 2016.

Het is aan te bevelen de resultaten van dit onderzoek met het werkveld te bespreken en samen een vertaling voor de nieuwe lokale uitvoeringsagenda te maken. Hierbij is integrale samenwerking tussen diverse beleidsdomeinen van belang.

2 Achtergrond

2.1 Lokale uitvoeringsagenda

In de regionale gezondheidsnota “Samen voor een Gezond Noord-Veluwe 2017-2021” hebben de zes gemeenten van de Noord-Veluwe doelstellingen beschreven voor hun gezondheidsbeleid. De regionale gezondheidsnota is een gezamenlijke basis en richt zich op drie thema’s: Gezond Opgroeien, Gezond Ouder worden en Gezonde Leefomgeving.

Op basis van deze gezondheidsnota heeft de gemeente Harderwijk een lokale uitvoeringsagenda opgesteld voor de periode van 2017-2021. Met dit gezondheidsbeleid wil de gemeente inwoners inspireren en stimuleren om gezonde keuzes te maken en hun houding en gedrag te wijzigen. De uitvoeringsnota geeft per thema (zie kader) de uit te voeren activiteiten weer en met welke samenwerkingspartners deze worden uitgevoerd.

2.2 Aanleiding voor de evaluatie

De termijn van de uitvoeringsagenda 2017-2021 is verstreken en een nieuwe regionale gezondheidsnota is gereed. Daarom heeft de gemeente Harderwijk aan het Evaluatiebureau Publieke Gezondheid gevraagd om de lokale uitvoeringsagenda (2017-2021) te evalueren. Deze evaluatie kan dienen als input voor de lokale uitvoeringsagenda voor de komende periode.

Thema’s en speerpunten in de uitvoeringsagenda:

- Gezond Opgroeien
 - Bevorderen gezond gewicht
 - Afname middelengebruik
 - Depressiepreventie
 - Versterking weerbaarheid
 - Verbetering seksuele weerbaarheid en tolerantie
- Gezond Ouder Worden
 - Leefstijlinterventies voor een gezonde en actieve leefstijl
 - Eenzaamheid onder ouderen
 - GezondVeluwe
- Gezonde Leefomgeving
 - Omgevingswet

3 Evaluatieonderzoek

Deze evaluatie richt zich enerzijds op de uitgevoerde activiteiten en anderzijds op de impact op gezondheid.

3.1 Evaluatievraag

In deze evaluatie staan de volgende vragen centraal:

- Hoeveel van de geplande activiteiten zijn in de periode 2017-2021 uitgevoerd? En hoeveel inwoners zijn daarmee bereikt?
- Hoe is de uitvoering verlopen en wat zijn de ervaringen van de betrokken organisaties en de gemeente?
- Wat is het effect van het lokale beleid op de gezondheid van jeugd en ouderen?

3.2 Aanpak

Om de evaluatievragen te beantwoorden, is een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek uitgevoerd.

Bereik

Om te achterhalen hoeveel van de activiteiten zijn uitgevoerd en hoeveel inwoners zijn bereikt, is gebruik gemaakt van registraties van de gemeente Harderwijk. Deze registraties zijn aangevuld met informatie uit interviews met betrokken professionals en resultaten uit andere onderzoeksrapporten.

Waardering en uitvoering

Om inzicht te krijgen in de uitvoering van en ervaringen rondom de activiteiten, zijn 10 interviews gehouden met 11 betrokken professionals (gemeente Harderwijk, GGD Noord- en Oost-Gelderland, Tactus, GA! Harderwijk, fysiotherapeut).

De interviews vonden online plaats (via Teams) tussen augustus 2021 en januari 2022. In de interviews is aandacht besteed aan het proces, de samenwerking tussen organisaties, barrières en faciliterende factoren. Daarnaast zijn enkele vragen gesteld over het bereik van de activiteiten en de ervaren effectiviteit.

Voor Gezond Veluwe, Actieve en Gezonde Leefstijl Senioren, de Eet- en Beweegmonitor en Vitaal Veilig Vallen zijn resultaten van andere onderzoeksrapporten doorgenomen om inzicht te krijgen in de uitvoering en waardering. Voor deze activiteiten zijn geen interviews gehouden.

Effect op gezondheid

Om een eerste indruk te krijgen van het effect van het lokale beleid op de gezondheid van de jeugd en ouderen zijn cijfers uit de Jeugdmonitor (2015 vs. 2019) en de Monitor Volwassenen en Ouderen (2016 vs. 2020) vergeleken voor verschillende indicatoren. Cijfers van de Kindermonitor zijn niet meegenomen, omdat de resultaten hiervan pas in het 2e kwartaal van 2022 worden verwacht. Daarnaast zijn cijfers over gewicht van kinderen en jongeren incompleet en daarom niet meegenomen in de evaluatie. Dit onderzoek is uitgevoerd zonder controlegroep, daarom kunnen veranderingen, gebaseerd op cijfers uit de monitors, niet automatisch worden toegeschreven aan het lokale gezondheidsbeleid. Andere landelijke, regionale of lokale campagnes of activiteiten kunnen ook van invloed zijn geweest. Daarnaast komen de monitorcijfers niet geheel overeen met de looptijd van de lokale uitvoeringsagenda. De resultaten geven in ieder geval wel een eerste indruk.

Statistisch significante resultaten

In dit onderzoek zijn verschillen tussen monitorjaren getoetst met de chikwadraattoets binnen Complex Samples van het softwareprogramma SPSS. In de tekst wordt gesproken over een toename of afname als er sprake is van een statistisch significant verschil. Dit betekent dat een gevonden verschil aantoonbaar is en niet kan worden toegeschreven aan toeval. Een verschil is significant als de p-waarde kleiner is dan 0,05. Als er tussen de jaren een verschil is in percentages, maar het verschil is niet significant, dan wordt benoemd dat er een verschil lijkt te zijn.

4 Resultaten

In dit hoofdstuk wordt beschreven in hoeverre activiteiten binnen de drie thema's zijn uitgevoerd, hoe dit verlopen is en wat de ervaringen zijn. Bijlage 1 geeft een gedetailleerd overzicht van het bereik van de activiteiten binnen deze thema's. Tot slot wordt het effect op gezondheid bij jeugd en ouderen beschreven.

4.1 Thema 'Gezond opgroeien'

Bevorderen gezond gewicht

Voor het bevorderen van gezond gewicht zijn de afgelopen jaren, zoals gepland, drie programma's uitgevoerd (zie Bijlage 1 – Tabel 1.1). Het JOGG-programma is gericht op alle kinderen; Move (F)it en Kind naar Gezonder Gewicht zijn specifiek bedoeld voor kinderen met overgewicht.

JOGG verloopt goed volgens professionals. Succesfactoren zijn onder andere de samenwerking met private partners en de verbinding met GA! Harderwijk. Dit laatste zorgt namelijk voor grote bekendheid en het breed oppakken van JOGG door buurtsportcoaches. Professionals benadrukken dat één campagne niet het verschil gaat maken, maar dat het belangrijk is om daar een vervolg aan te koppelen. Wel was corona een barrière voor de uitvoering van JOGG. Momenteel is JOGG vooral gefocust op scholen. Echter, professionals willen graag meer focussen op de leefomgeving en hebben behoefte aan draagvlak vanuit de gemeente om ook activiteiten op de thuissituatie te kunnen richten. Gerelateerd hieraan willen professionals graag dat de beleidsadviseur van de gemeente meer tijd en aandacht heeft voor de inbedding van JOGG in andere beleidsterreinen. Dit kan volgens hen ofwel door de huidige beleidsadviseur meer tijd voor JOGG te geven of door een extra beleidsadviseur aan te nemen. Een ander belangrijk verbeterpunt is de borging van de rol van JOGG-regisseur. Momenteel is deze rol niet geborgd en volgens een professional is dit zorgelijk. Deze professional benadrukte dat het niet mogelijk is om te werken aan gezondheid en preventie op basis van tijdelijke projecten die wellicht stoppen.

Ook Move (F)it verloopt goed. Professionals zijn enthousiast over de samenwerking met lokale partners en geloven dat dit programma effectief is. Een verbeterpunt is het vergroten van de betrokkenheid van ouders. Hier wordt momenteel aan gewerkt. Daarnaast is er behoefte aan een vervolgprogramma van Move (F)it voor kinderen ouder dan 12 jaar en het vertalen van wervingsmaterialen voor ouders met een migratieachtergrond.

Het programma Kind naar Gezonder Gewicht heeft een lange aanlooptijd gehad en is kortgeleden van start gegaan. Dit komt doordat de samenwerking tussen preventie en zorg moeizaam op gang kwam en bemoeilijkt werd door personeelwisselingen. Betrokken partijen zijn blij dat nu een centrale zorgverlener is aangesteld. De focus ligt nu op het vergroten van de bekendheid van de rol van de centrale zorgverlener en het verder versterken van de lokale keten. Volgens de professionals zal Kind naar Gezonder Gewicht effectief zijn als het goed wordt ingezet.

Een aanbeveling van professionals voor de toekomst is dat het belangrijk is om de verschillende programma's te continueren en aan professionals over te laten hoe ze de programma's inrichten. Zo zou volgens een professional alle progressie binnen Kind naar Gezonder Gewicht van de afgelopen jaren direct verloren gaan als dit programma wordt gestopt en zal het lang duren om dit weer opnieuw op te bouwen. Ook is het volgens professionals belangrijk dat Kind naar Gezonder Gewicht en JOGG niet twee aparte stromingen worden, maar samen opgaan. Verder vind één van de geïnterviewden dat er voor gezorgd moet worden dat JOGG vooral focust op de preventieve kant en dat activiteiten als Move (F)it en de GLI door andere partijen worden opgepakt.

Afname middelengebruik

Op het gebied van middelengebruik heeft een breed palet aan landelijke en lokale activiteiten plaatsgevonden, zowel om middelengebruik te voorkomen als om middelengebruik te verminderen of stoppen. Activiteiten waren niet alleen gefocust op kinderen of jongeren zelf, maar ook op mensen in hun omgeving zoals ouders, docenten en barvrijwilligers. Het aantal uitgevoerde activiteiten komt grotendeels overeen met het aantal geplande

activiteiten. In Bijlage 1 – Tabel 1.2 is een overzicht van de verschillende activiteiten weergegeven.

De meeste activiteiten op het gebied van afname middelengebruik zijn volgens betrokken professionals goed verlopen en de samenwerking binnen de activiteiten wordt positief beoordeeld. Succes van een activiteit wordt onder andere bevorderd door ondersteuning door de gemeente of andere organisaties. Zo was de deelname van een wethouder aan *IkPas* bevorderlijk voor deze activiteit. Een algemene barrière voor de uitvoering van verschillende activiteiten was corona.

De betrokken professional is erg enthousiast over de *Kroegentocht*, waarbij ouders in verschillende kroegen voorlichting krijgen over alcohol. Dit is een mooie vorm van voorlichting en een mooi middel om ouders te betrekken. Deze activiteit wordt ook goed gewaardeerd door ouders en heeft een hoge opkomst. Een andere activiteit gericht op ouders is de oudercursus *Help, mijn kind kan niet zonder*. Deze cursus is bedoeld om ouders van kinderen die gebruiken handvatten te geven om met hun kind om te gaan. Volgens een preventiemedewerker is dit een succesvolle activiteit vanwege de focus op ouders en de hoge waardering door ouders.

Een preventiemedewerker is ook erg enthousiast over de Trimbosinterventie *Helder op School*. Dit programma is namelijk bewezen effectief, staat inhoudelijk sterk en biedt differentie naar niveau en leeftijd. Een verbeterpunt binnen deze activiteit is dat meer scholen de volledige leerlijn gaan implementeren. Scholen implementeren nu vaak maar één campagne of een deel van het Helder op Schoolaanbod, terwijl het programma niet zo is bedoeld.

Voor de activiteit *Stappen met peervoorlichters* gaat Tactus vier keer per jaar samen met getrainde jongeren de kroeg in om met jongeren in gesprek te gaan over middelen. Succesfactoren binnen deze activiteit zijn dat het verbinding creëert tussen de verslavingszorg en horeca en dat het soms hele openhartige verhalen oplevert. Een barrière is het werven van voldoende jongeren die helpen bij deze activiteit. Vroeger werden jongerenwerkers ingezet, maar zij zijn hiermee gestopt vanwege tijdsgebrek en de leeftijd van de doelgroep. Daarnaast kan deze activiteit nog verbeterd worden door het toevoegen van een follow-up.

Enkele activiteiten zijn minder goed van de grond gekomen. Zo is Tactus Verslavingszorg niet

betrokken geweest bij de naleving van schoolfeesten, omdat dit niet bij de rol van verslavingszorg past en scholen hier zelf al bewust mee bezig zijn. Daarnaast wordt het convenant middelenvrije school beschreven als “*een slapende activiteit*”.

Volgens een preventiemedewerker is het belangrijk dat in de toekomst een integrale aanpak voor preventie behouden blijft, waarbij gefocust wordt op beleid, educatie, de omgeving van jongeren en deskundigheidsbevordering van professionals. Specifiek wil deze professional graag bredere implementatie van het Helder op Schoolaanbod (zie Bijlage 1 – Tabel 1.2) en verbinding met het lokaal preventieakkoord. Verder wil deze professional zo min mogelijk op zichzelf staande gastlessen, omdat dat onvoldoende effectief is.

Depressiepreventie

Op het gebied van depressiepreventie lijken niet alle geplande activiteiten te zijn uitgevoerd (Bijlage 1 – Tabel 1.3). Het programma Mentaal Gezond was vooral gefocust op volwassenen en ouderen en de les en lesbrief depressie zijn verouderd. Daarnaast is het onduidelijk of de Signaleringskaart Niet Pluis Jeugd gebruikt wordt. Wel hebben twee scholen het certificaat Welbevinden behaald, in het kader van de Gezonde school aanpak. Op één school is de pilot Rndom Jong uitgevoerd; deze stond niet beschreven in de uitvoeringsagenda.

De geïnterviewde professional is erg enthousiast over de pilot Rndom Jong, die gefocust is op het ontwikkelen van een ketenaanpak rondom depressiepreventie. Succesfactoren van deze pilot zijn dat de samenwerking tussen professionals is verbeterd, professionals samen oplossingen hebben gevonden voor bepaalde problemen en het thema depressie bespreekbaarder wordt. Een punt voor verbetering is grotere betrokkenheid van de huisarts. In de toekomst zou de geïnterviewde professional graag zien dat dit programma op meer scholen in Harderwijk uitgerold gaat worden.

De afgelopen jaren zijn JOGG-professionals ingezet om het thema Welbevinden van de Gezonde school te promoten op scholen. Dit is echter niet goed van de grond gekomen, omdat het thema Welbevinden geen JOGG-pijler is. Daarnaast was het vanwege corona lastig om dit thema op te pakken. Een verbeterpunt in het kader van depressiepreventie is

dan ook de promotie van het thema Welbevinden van de Gezonde Schoolaanpak op scholen.

Versterking weerbaarheid

In het kader van weerbaarheid vonden activiteiten vooral op scholen plaats (zie Bijlage 1 – Tabel 1.4). De meeste van de geplande activiteiten uit de uitvoeringsagenda zijn uitgevoerd en hier zijn nog meer activiteiten aan toegevoegd. Echter, er is minder gedaan dan gepland op het thema welbevinden van de Gezonde School en het is onbekend of de gastlessen van Halt heeft plaatsgevonden.

In de loop van de jaren hebben verschillende activiteiten op scholen plaatsgevonden, waaronder gastlessen, theatervoorstellingen en workshops. Professionals vinden gastlessen een beetje een verouderde vorm en zijn daarom enthousiaster over de theatervoorstellingen en workshops. Daarnaast vinden professionals een brede focus en groot bereik van de activiteit belangrijk.

Vooral de workshops over weerbaarheid worden erg gewaardeerd, vanwege de vorm, het enthousiasme van scholen, de brede focus van workshops en de goede samenwerking. Professionals zijn ook enthousiast over de theatervoorstellingen over weerbaarheid, omdat dit een leuke vorm is, actuele thema's worden opgepakt en er goede samenwerking is. Wel vraagt een professional zich af of de impact groot genoeg is voor de bredere doelgroep. Daarnaast was het een uitdaging om scholen te overtuigen hieraan mee te doen.

Zowel de empowerment training als de sociale vaardigheidstraining verlopen goed. Vooral de sociale vaardigheidstraining groeit erg sterk. Hierdoor is het wellicht nodig om deze training een andere vorm te geven. Daarnaast is het volgens een professional belangrijk om de effectiviteit van deze training te onderzoeken, zodat bepaald kan worden of het nut heeft om hier jeugdhulp in te steken.

Verbetering seksuele weerbaarheid en tolerantie

Veel van de geplande activiteiten op het gebied van seksuele weerbaarheid en tolerantie zijn niet goed uit de verf gekomen (zie Bijlage 1 – Tabel 1.5), waaronder de ouderavond relationele en seksuele vorming, de docenttrainingen en de week van de liefde. Dit komt volgens een professional mogelijk

doordat scholen dit thema 'eng' vinden, niet goed weten wat ze hiermee moeten en het misschien ook niet zo nodig vinden. Wel hebben verschillende activiteiten plaatsgevonden binnen de *Ketenaanpak loverboys en jeugdprostitutie*. Daarnaast waren er verschillende activiteiten rondom LHTBI, is elk jaar op het MBO de *Peer2peer* interventie ingezet en neemt Harderwijk sinds kort deel aan het programma *Nu niet Zwanger*.

De activiteiten die hebben plaatsgevonden, worden door de professionals goed gewaardeerd. Zo zijn professionals enthousiast over de activiteiten rondom LHTBI en de samenwerking hierin met *The Village People*. Ze hebben het idee dat tolerantie hierdoor toeneemt. Daarnaast is een gezondheidsbevorderaar van de GGD erg enthousiast over de *Peer2Peer* interventie, waarbij derdejaarsstudenten in het MBO seksuele voorlichting ontwikkelen voor eerstejaarsstudenten. De samenwerking binnen deze activiteit verloopt goed en veel studenten worden hiermee bereikt. De *Week van de Lentekriebels* en de *Week van de Liefde* mogen nog meer bekendheid bij scholen krijgen, aldus een gezondheidsbevorderaar van de GGD.

Volgens dezelfde professional heeft de stimuleringsregeling gezonde relaties en seksualiteit vanuit VWS een boost gegeven aan activiteiten op scholen rondom seksualiteit. Verwacht wordt dat in 2021/2022 daardoor veel meer gaat gebeuren rondom dit thema. De gezondheidsbevorderaar vindt het wel belangrijk dat scholen dan ook ouders bij dit thema betrekken, bijvoorbeeld via een ouderavond.

Een algemeen verbeterpunt is dat de gezondheidsbevorderaar van de GGD actiever betrokken kan worden bij activiteiten rondom seksualiteit in Harderwijk. Zo was zij graag op de hoogte gebracht van de inhoud van de uitvoeringsagenda en zou ze graag nauwer contact hebben met scholen. Dit zou deels verbeterd kunnen worden door betere interne communicatie bij de GGD.

In de toekomst zou de gezondheidsbevorderaar van de GGD graag meer activiteiten binnen de entreeopleiding van het Landstede opzetten, omdat daar echt de doelgroep voor seksuele gezondheid zit. Daarnaast vindt deze gezondheidsbevorderaar meer aanbod op VO-scholen belangrijk. Verder zou de gezondheidsbevorderaar graag een verbreding zien van het thema *seksuele weerbaarheid en tolerantie* naar *seksuele vorming* in de volgende

uitvoeringsagenda, omdat dit niet los van elkaar te zien is.

4.2 Thema ‘Gezond ouder worden’

Leefstijlinterventies voor een gezonde en actieve leefstijl

De afgelopen jaren hebben verschillende leefstijlinterventies plaatsgevonden (zie Bijlage 1 – Tabel 1.6), zowel tijdelijke programma's (Eet- en beweegmonitor en Project actieve en gezonde leefstijl senioren) als structurele programma's (Zekerbewegen en In Balans). De focus van deze interventies lag vooral op valpreventie, bewegen en voeding. De uitrol van ProMuscle in de Praktijk is in Harderwijk nog niet echt van de grond gekomen, vooral vanwege drukte bij fysiotherapeuten rondom long-covid patiënten.

Vitaal Veilig Vallen is in de periode 2017-2018 binnen de wijk Stadsdennen in Harderwijk uitgevoerd. Dit project is gericht op het versterken van de vitaliteit van senioren, het voorkomen van (de ernst van) valongevallen en het stimuleren van duurzaam beweeggedrag van senioren. De cursussen Zekerbewegen en In Balans zijn hier onderdeel van. De samenwerking tussen alle partijen is goed verlopen. 35 mensen gaven aan belangstelling te hebben voor de cursus Zekerbewegen, maar niet iedereen heeft daadwerkelijk deelgenomen. Deelnemers waren wel enthousiast over hun deelname. Onderzoek toonde geen effect aan van Vitaal Veilig Vallen op fitheid, eigen ervaren gezondheid en beweging.

De fysiotherapeut die betrokken is bij In Balans is enthousiast over deze valpreventiecursus. De cursus wordt positief beoordeeld door zowel deelnemers als docenten. De lokale samenwerking verloopt goed en de regionale samenwerking zorgt voor standaardisatie van de cursus in de regio. Daarnaast vermindert de cursus de kans op vallen met 60%. Wel zijn de kosten een belangrijk aandachtspunt. Veel deelnemers haken namelijk af vanwege de hoge kosten, maar voor de fysiotherapeut is het nog steeds lastig om voldoende inkomsten uit de cursus te genereren.

Een algemeen aandachtspunt binnen de verschillende leefstijlinterventies is dat het lastig is om kwetsbare ouderen te bereiken. Dit kan mogelijk verbeterd worden door meer maatwerk of door ouderen actief te benaderen.

De inzet van de buurtsportcoach senioren verliep moeizaam, onder andere vanwege ziekte en vervanging. Na twee jaar worden nu de successen zichtbaar, maar door het ontbreken van borging zijn de betrokken professionals in hun hoofd ook al bezig met het feit dat ze misschien volgend jaar weer met alles moeten stoppen. Volgens een geïnterviewde professional is dit echt een zorgelijk punt en werkt het niet om met tijdelijke contracten aan preventie te werken.

De eet- en beweegmonitor die in 2016 en 2017 is uitgevoerd (een telemonitoringsinterventie van zes maanden met advies over voeding en bewegen), werd goed gewaardeerd door deelnemers, maar iets minder goed door betrokken verpleegkundigen. De interventie zorgde voor een verbetering van de voedingsstatus van deelnemers met een risico op ondervoeding en gezonder gedrag op sommige aspecten. Een duur van langer dan zes maanden zou volgens deelnemers niets extra's meer opleveren. Verbeterpunten voor het programma zijn minder belasting voor verpleegkundigen en meer ondersteuning van verpleegkundigen door collega's en managers.

Het project actieve en gezonde leefstijl senioren (gericht op het bevorderen van een actieve leefstijl bij 55-plussers) dat tot 2018 liep, werd erg enthousiast ontvangen door senioren, verenigingen en professionals uit zorg en welzijn. Dit programma heeft de communicatielijnen tussen sport, zorg en welzijn verstevigd. Het programma kan nog verder verbeterd worden door vrijwilligers, huisartsen en fysiotherapeuten meer te betrekken.

Eenzaamheid onder ouderen

Op het gebied van eenzaamheid onder ouderen is in Harderwijk een transitie gaande van traditionele methoden naar geluksgerichte methoden. Dit houdt in dat gefocust wordt op zingeving en dat ouderen gestimuleerd worden om deel te nemen aan activiteiten waar ze blij van worden. Deze transitie wordt onder andere zichtbaar door de ontwikkeling van positieve gezondheidscentra, het gebruik van geluksgerichte methodieken tijdens huisbezoeken en het gebruik van de methodiek Geluksroute (zie Bijlage 1 – Tabel 1.7). Hierin loopt Harderwijk voorop ten opzichte van de rest van Nederland. Naast deze transitie zijn ook verschillende activiteiten gefocust op het stimuleren van onderlinge ontmoeting. Verder worden binnen het programma een Leven

lang leren gastcolleges en een digitale leeromgeving aangeboden voor ouderen.

De betrokken professional vanuit de gemeente is erg enthousiast over alle activiteiten die plaatsvinden op het gebied van eenzaamheid onder ouderen en de samenwerking binnen deze activiteiten. Ze wil de transitie richting geluksgerichte methoden en de bijbehorende activiteiten graag verder uitbreiden. Wel vormt financiering soms een barrière voor deze transitie.

Succesfactoren van de activiteiten om ontmoeting te stimuleren zijn dat ze laagdrempelig zijn en een informeel karakter hebben, dat verschillende typen ouderen op deze activiteiten afkomen en dat ouderen deze activiteiten waarderen. Een verbeterpunt is het bereiken van minder mobiele mensen.

Succesfactoren van een Leven lang leren zijn de focus op ouderen die behoefte hebben aan een kwalitatieve prikkel, de diversiteit aan onderwerpen en de waardering door ouderen. Een verbeterpunt is om de colleges na corona fysiek vorm te geven om zo de drempel te verlagen en interactie te bevorderen.

Corona vormde een belangrijke barrière voor de uitvoering van activiteiten op het gebied van eenzaamheid onder ouderen, omdat ouderen voorlichting en lastig te bereiken waren.

Gezond Veluwe

Gezond Veluwe is een netwerkorganisatie van gemeenten en hulpverleners zorg en welzijn, onder andere op het thema ouderenzorg. Binnen het thema ouderenzorg zijn multidisciplinaire ouderenteams opgesteld, waarbij verschillende zorgprofessionals en hulpverleners die rondom een oudere staan samen met de oudere passende ondersteuning en zorg proberen te organiseren. Communicatie tussen deze professionals vindt plaats via multidisciplinaire overleggen en via het nieuw ontwikkelde communicatieplatform OZOverbindzorg. In 2019 waren 60% van de kwetsbare ouderen en alle huisartsenpraktijken die bij Medicamus horen, aangesloten bij OZOverbindzorg.

Succesfactoren van de implementatie van de ouderenteams en OZOverbindzorg zijn dat professionals de zorg en ondersteuning voor thuiswonende ouderen beter zijn gaan waarderen

(7,1 ten opzichte van een 6,5 vóór de implementatie). Andere succesfactoren zijn dat ouderen een toename in zelfredzaamheid ervaren en 40% van de mantelzorgers zich meer ontlast voelt. Voor de organisaties is duidelijk door welke thema's zij met elkaar verbonden zijn. Verbeterpunten zijn onder andere het meer betrekken van ouderen en mantelzorgers, het opstellen van een gedeelde visie en concrete doelen, het zichtbaarder maken van de resultaten en het borgen van de financiering van Gezond Veluwe. Aandacht blijven geven aan een gedeelde visie is vooral belangrijk vanwege personeelwisselingen.

4.3 Thema 'Gezonde leefomgeving'

Omgevingswet

In het kader van een gezonde leefomgeving, is in de afgelopen jaren middels een methodische aanpak inzicht verkregen in het sectorale beleid van de gemeente en hoe toegevoegd kan worden naar een integrale omgevingsvisie. Dit heeft geleid tot een regierapport dat in de komende periode verder uitgewerkt gaat worden tot een omgevingsvisie.

De ambtenaren van de gemeente zijn tevreden over de methodische aanpak en de input van inwoners. Beleidsmedewerkers van de gemeente zijn tijdens een bijeenkomst door de GGD geïnformeerd over gezondheid binnen de Omgevingswet (zie Bijlage 1 – Tabel 1.8). Inwoners zijn middels (online) gesprekken bevraagd over allerlei thema's en dit heeft veel informatie opgeleverd die is meegenomen in de analyse. Men is goed op weg, schotten tussen domeinen zijn verlaagd.

De ambtenaren geven aan dat het een uitdaging is om binnen het stadhuis te komen tot een strategische, integrale aanpak waarbij collega's meer betrokken zijn en tijd hebben voor het leveren van input ten behoeve van de omgevingsvisie. Dit vraagt om een andere manier van denken en misschien wel een cultuurverandering binnen het stadhuis. Ook buiten het stadhuis zijn samenwerkingspartners, zoals bijvoorbeeld ontwikkelaars, nog lang niet altijd gericht op het bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Dit vraagt zowel om 'leef' of regels vanuit het rijk als van lokale bestuurders.

4.4 Effect op gezondheid

Jeugd

In de gemeente Harderwijk eten in 2019 evenveel middelbare scholieren dagelijks fruit als in 2015. In 2019 eten meer middelbare scholieren dagelijks groente en drinken meer middelbare scholieren dagelijks water dan in 2015. Het percentage middelbare scholieren dat dagelijks minimaal een uur beweegt is gelijk gebleven tussen 2015 en 2019.

Tabel 1. Vergelijking van de gezondheidscijfers van Harderwijk uit de Jeugdmonitor van 2015 en 2019

Jongeren	2015	2019
Eet dagelijks groente	37%	48% ¹
Eet dagelijks fruit	33%	36%
Drinkt dagelijks minimaal een glas water ²	50%	81% ¹
Beweegt dagelijks minstens een uur	17%	16%
Heeft recent (in de afgelopen 4 weken) alcohol gedronken	22%	18%
Heeft recent (in de afgelopen 4 weken) aan bingedrinken gedaan ³	16%	14%
Ouders stemmen in met alcoholgebruik of zeggen er niets van	--	20%
Heeft ooit gerookt ⁴	13%	12%
Heeft recent (in de afgelopen 4 weken) softdrugs gebruikt (wiet/marihuana of hasj)	3%	4%
Heeft een verhoogd risico op psychosociale problematiek ⁵	23%	27%
Is voldoende weerbaar	92%	89%
Vindt het normaal als twee vrouwen of twee mannen op elkaar verliefd zijn	--	67%
Vindt transgenders normaal	--	56%

¹Significante verschillen; ²Cijfers over 2015 zijn inclusief koffie/thee zonder suiker; ³Bingedrinken: 5 of meer drankjes bij 1 gelegenheid; ⁴Hele sigaret of meer; ⁵Gebaseerd op de score van de SDQ volgens de nieuwe berekening van 2019; -- betekent dat de vraagstelling in 2015 niet, of op een andere wijze, is gesteld, waardoor geen vergelijking met 2019 mogelijk is.

Ook voor middelengebruik zijn de resultaten van 2015 en 2019 vergelijkbaar met elkaar. Er is geen significante verandering in het percentage middelbare scholieren dat recent alcohol heeft gedronken, aan bingedrinken heeft gedaan, ooit heeft gerookt of hasj/wiet heeft gebruikt. In 2019 stemt 20% van de ouders in met alcoholgebruik of zeggen hier niets van (cijfers voor 2015 niet beschikbaar).

Het aandeel middelbare scholieren met een verhoogd risico op psychosociale problemen is tussen 2015 en 2019 toegenomen in de gemeente Harderwijk, maar dit is niet significant. Het aandeel middelbare scholieren dat voldoende weerbaar is, is ook niet significant veranderd.

Voor seksuele diversiteit zijn alleen cijfers uit 2019 beschikbaar. Twee derde van de middelbare scholieren vindt het normaal als twee mannen of twee vrouwen op elkaar verliefd zijn. Iets meer dan de helft van de middelbare scholieren (56%) vindt meisjes die zich een jongen voelen of jongens die zich een meisje voelen normaal.

Ouderen

Het percentage ouderen dat voldoet aan de beweegrichtlijn is gelijk gebleven tussen 2016 en 2020. Bijna de helft van de ouderen (48%) is in 2020 eenzaam, maar dit is niet significant verschillend ten opzichte van 2016.

Tabel 2. Vergelijking van de gezondheidscijfers van Harderwijk uit de Volwassen en Ouderenmonitor van 2016 en 2020

Ouderen (65-plussers)	2016	2020
Voldoen aan de beweegrichtlijn ¹	40%	42%
Is eenzaam ²	42%	48%

¹Beweegrichtlijn: 150 minuten per week matig intensieve inspanning + bot- en spierversterkende activiteiten; ²Matig, ernstig of zeer ernstig

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

In de gemeente Harderwijk zijn in de periode 2017-2021 veel van de geplande activiteiten uitgevoerd. Daarmee zijn dus ook veel inwoners bereikt.

Bereik, waardering en uitvoering van activiteiten

Binnen het thema 'Gezond opgroeien' zijn veel programma's en activiteiten uitgevoerd. Zo zijn JOGG en Move (F)it uitgevoerd en is Kind naar Gezonder Gewicht van start gegaan om gezond gewicht bij jeugdigen te bevorderen. Een breed palet aan landelijke en lokale activiteiten heeft plaats gevonden om afname van middelengebruik te bevorderen. Deze zijn goed verlopen en de samenwerking binnen activiteiten werd positief beoordeeld. Ten aanzien van depressiepreventie zijn niet alle geplande activiteiten uitgevoerd. Wel is de pilot Rndom Jong uitgevoerd, waarover men enthousiast is. Ook rondom het thema welbevinden en weerbaarheid zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Hier zien professionals ook nog wel mogelijkheden voor verbetering. Activiteiten rondom de verbetering van seksuele weerbaarheid en tolerantie zijn niet goed uit de verf gekomen, mogelijk doordat scholen minder open staan voor dit thema.

Binnen het thema 'Gezond ouder worden' hebben de afgelopen jaren verschillende leefstijlinterventies voor ouderen plaatsgevonden. Deze waren vooral gericht op valpreventie, bewegen en voeding. De uitrol van ProMuscle is nog niet goed van de grond gekomen, met name doordat betrokkenen te druk waren met coronawerkzaamheden. In het algemeen blijkt het lastig om kwetsbare ouderen te bereiken. De inzet en borging van de buurtsportcoach senioren kan hierbij helpend zijn. Op het gebied van eenzaamheid onder ouderen is in Harderwijk een transitie gaande van traditionele methoden naar geluksgerichte methoden. Hierin loopt Harderwijk voorop en men is enthousiast over de activiteiten die worden uitgevoerd.

Binnen het thema 'Gezonde leefomgeving' is in de afgelopen jaren middels een methodische aanpak inzicht verkregen in het opstellen van een integrale omgevingsvisie. Dit gaat in de komende periode verder uitgewerkt worden. Het blijft een uitdaging om schotten tussen domeinen binnen het stadhuis weg te nemen.

Effect op gezondheid

In 2019 eten meer middelbare scholieren dagelijks groente en drinken meer middelbare scholieren dagelijks water dan in 2015. Voor beweging, middelengebruik, psychosociale problemen en weerbaarheid zijn de resultaten van 2015 en 2019 vergelijkbaar met elkaar. Voor seksuele diversiteit zijn alleen cijfers uit 2019 beschikbaar. Twee derde van de middelbare scholieren vindt het normaal als twee mannen of twee vrouwen op elkaar verliefd zijn. Iets meer dan de helft van de middelbare scholieren (56%) vindt meisjes die zich een jongen voelen of jongens die zich een meisje voelen normaal.

5.2 Aanbevelingen

Op basis van dit onderzoek worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Bespreek de resultaten van dit onderzoek met het werkveld en maak samen een vertaling voor de nieuwe lokale uitvoeringsagenda. Een ronde tafel bijeenkomst zou hier een mogelijk geschikte vorm voor zijn.
- Bespreek ook de resultaten van de Kindermonitor en de Jeugdmonitor met elkaar; deze komen binnenkort beschikbaar (mei 2022).
- Integrale samenwerking is nodig als het gaat om gezondheid. Dit vraagt om (meer) verbinding tussen diverse beleidsdomeinen.
- Overweeg tussentijds de uitvoering van de lokale uitvoeringsagenda te monitoren, zodat deze aangescherpt en aangepast kan worden.

6 Bijlage 1. Bereik van activiteiten binnen thema's uit uitvoeringsagenda

Tabel 1.1 Activiteiten voor Gezond Opgroeien - Bevorderen gezond gewicht

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
JOGG	Verschillende campagnes voor een gezonde leefomgeving voor kinderen en jongeren	2017-2021, continu	-
JOGG snoepgroente campagne	Excursies voor basisschoolleerlingen om hen te leren dat je groente ook als tussendoortje kunt snoepen	2017-2021, jaarlijks	Ongeveer 16 van de 22 basisscholen. In 2020 6 basisscholen vanwege corona
Drinkwater challenge	7-daagse challenge om water drinken te stimuleren	Jaarlijks sinds 2019 (in totaal 3 keer in Harderwijk)	Totaal aantal deelnemers regionaal : ca. 6.000 in 2019; ca. 8.000 in 2020; ca. 12.000 in 2021.
Slaap lekker campagne	Campagne over het belang van slaap bij leerlingen in groep 7	Jaarlijks sinds 2020 (in totaal 2 keer)	Deelnemers quiz regionaal : 79 in 2020; 304 in 2021.
Gezond tussendoren	Campagne voor jonge ouders met informatie over gezonde tussendoortjes	1 keer in 2019 1 keer in 2020	2019: alle kinderdagverblijven en minstens 3 supermarkten. 2020: 2 kinderdagverblijven en 2 supermarkten (vanwege corona)
Move (F)it	Lokale interventie voor kinderen van 8-12 jaar met overgewicht. Half jaar sporten in veilige omgeving.	2017-2021, 2 keer per jaar	10 kinderen per half jaar
Kind naar Gezonder Gewicht (voorheen ketenaanpak jeugd)	Opzetten van lokale keten om overgewicht terug te dringen. Gezinnen met kinderen van 4-12 jaar met overgewicht worden begeleid door centrale zorgverlener.	Sinds 1 maart 2021	5 à 6 gezinnen geïncludeerd

Tabel 1.2 Activiteiten voor Gezond Opgroeien - Afname gebruik genotsmiddelen

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Convenant middelenvrije school	Convenant dat ondertekend is door alle scholen in Harderwijk	Niets concreets mee gedaan	-
Helder op School	Trimbosinterventie voor middelbare scholen over middelengebruik. O.a. Smoke free challenge (landelijke niet-roken wedstrijd), Incharge (train de trainer, lessenspakket voor versterken van zelfregio om gezonde keuze te stimuleren)	2017-2021, continu	Incharge: 35 docenten van het MBO getraind Smoke free challenge: 2 scholen (5 à 6 klassen) per jaar
Stappen met peervoorlichters	Tactus Verslavingszorg gaat samen met getrainde jongeren de kroeg in om met andere jongeren in gesprek te gaan over middelen	3 keer in 2017 2 keer in 2018 2 keer in 2019	Enkele honderden jongeren op een avond
Kroegentocht (<24 jaar)	Ouders van tieners krijgen in verschillende kroegen voorlichting over alcohol	1 keer in 2018	Ouders van ongeveer 100 jongeren
Instructie verantwoord alkoholschenken	Training voor barvrijwilligers over alcohol schenken op een verantwoorde manier	Jaarlijks 3 avonden. Januari 2018, 2019 en 2020. September 2021	10 personen per avond (dus 30 per jaar)

Nalevingsonderzoek (para)commercie	Mystery shoppers	2017, 2018, 2019 en 2021	Onbekend
Naleving schoolfeesten	Controle op aanwezigheid middelen tijdens schoolfeesten	1 keer op 15 december 2017	1 VO-school
Brief ouders	Brief vanuit de GGD voor alle ouders van 12-jarigen waarin zij worden opgeroepen om de NIX-18 afspraak te maken	1 keer in 2017 1 keer in 2018 1 keer in 2020	Alle ouders van 12-jarigen
Oudercursus 'Help, mijn kind kan niet zonder'	Cursus waarbij ouders van kinderen die middelen gebruiken handvatten krijgen om met hun kind om te gaan	2 keer per jaar (4 avonden en terugkomavond)	Regionaal 5 gezinnen
Stoptober	Landelijke campagne waarbij mensen proberen 28 dagen in oktober niet te roken. Niet veel aandacht voor op VO-scholen	2017-2021, jaarlijks	Regionaal een paar honderd mensen (zowel jongeren als ouderen)
IkPas	Campagne voor het pauzeren van alcoholgebruik in januari en de vastentijd	2017-2021, 2 keer per jaar (januari en vastentijd)	Toename in aantal deelnemers. In 2020 188 deelnemers (zowel jongeren als ouderen)
NIX18	Motto dat gebruikt wordt om allerlei verschillende uitingen te doen, bijv. posters, flyers, mailings voor ouders.	2017-2021, continu. Voor de zomervakantie en feestdagen meer aandacht.	Onbekend
Preventieaanbod VO	Gastlessen over verslaving, alcohol, blowen, roken; presentatie over alcohol, roken en opvoeding; ouderavond over alcohol en drugs; en deskundigheidsbevordering voor docenten. Op scholen ligt folder met aanbod, scholen kiezen zelf en nemen zelf contact op met partijen	Onbekend (continu)	Alle VO-scholen in Harderwijk

Tabel 1.3 Activiteiten voor Gezond Opgroeien - Depressiepreventie

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Programma Mentaal Gezond	Interventie met primaire focus op volwassenen en ouderen.	Niet veel gedaan voor kinderen en jongeren.	Onbekend
Les en lesbrief depressie	Les en lesbrief depressie zijn verouderd.	Niet	Geen
Signaleringskaart Niet Pluis Jeugd	Screeningskaart voor vrijwilligers, mantelzorgers en professionals. Voor ondersteuning als iemand het gevoel heeft dat iets niet helemaal goed zit	Onbekend of deze wordt gebruikt	Onbekend
Gezonde School Aanpak	Activiteiten rondom het thema Welbevinden binnen Gezonde School, o.a. educatie, signaleren en beleid. Niet goed van de grond gekomen	Onbekend	2 scholen hebben het vignet Welbevinden
Pilot Rndom Jong	Landelijk meerjarenprogramma (vanuit Trimbos) om ketenaanpak rondom depressiepreventie te ontwikkelen	1 keer (2019)	1 VO-school

Tabel 1.4 Activiteiten voor Gezond Opgroeien - Versterking weerbaarheid

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Gezonde School Aanpak	Zie Tabel 1.3	Niet echt van de grond gekomen	2 scholen hebben het vignet Welbevinden
Empowerment training	Weerbaarheidstraining voor jongeren van 12-14	2017-2021, continu	Onbekend
Sociale vaardigheidstraining Kr8kidzz	Training voor basisschoolleerlingen	2017-2021, 2 keer per jaar (voorjaar en najaar). Daarnaast veel op scholen in klassen.	Ongeveer 8-9 kinderen per groep
Op Tijd Voorbereid	Digitaal programma mediawijsheid voor groep 7/8. E-learning voor kinderen, groepsactiviteit in de klas en ouderavond	Jaarlijks	Verschilt per schooljaar
Gastlessen media, loverboys en internet	Gastlessen door Tactus, Bureau Halt en GGD op school	Januari/februari 2019	11 brugklassen van 1 VO-school
BeSocial	Gastles en theatershow met en door kinderen gemaakt over mediawijsheid en pesten. Voor groep 6-8 en klas 1.	Jaarlijks, 2 jaar lang	Alle basisscholen. Onbekend hoeveel VO-scholen
Theatervoorstelling	Theatervoorstelling samen met kinderen over sociale media. Gecombineerd met mentorlessen	Jaarlijks, 2018 en 2019	Leerlingen van klas 1 en 2 van alle VO-scholen
Workshops van Artlife	Workshops op scholen over het versterken van weerbaarheid. Bijvoorbeeld kickboksen	1 keer	Onbekend

Tabel 1.5 Activiteiten voor Gezond Opgroeien - Verbetering seksuele weerbaarheid en tolerantie

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Week van de lentekriebels	Projectweek vanuit Kenniscentrum Rutgers voor basisonderwijs	Jaarlijks, 2017-2021	4 basisscholen
Ouderavond relationele en seksuele vorming	Ouderavond door de GGD als onderdeel van de week van de lentekriebels	1 keer in 2019	1 basisschool
Gastles relationele en seksuele vorming	Gastles door GGD voor groep 7	Onbekend	Onbekend
Training leerkracht seksueel grensoverschrijdend gedrag	-	Nog niet uitgevoerd	Geen
Week van de liefde	Projectweek voor VO-scholen en MBO, vergelijkbaar met week van de lentekriebels	Niet uitgevoerd	Geen
Docenttrainingen	Meerdere trainingen over verschillende onderwerpen; seksueel grensoverschrijdend gedrag, sociale media en seks, lang leve de liefde en seksuele diversiteit	1 keer de training lang leve de liefde	1 VSO-school (speciaal onderwijs)
Ketenaanpak loverboys en jeugdprostitutie	Samenwerkingsverband met trainingen voor professionals, gastlessen voor leerlingen VO-scholen en een ouderavond	2017-2021, continu	Onbekend
Meldpunt loverboys	Onbekend	Onbekend	Onbekend

Carrousel vanuit ketenaanpak	Gastlessen door GGD, een docent en loverboys	1 keer in 2018	Alle leerlingen van de entreeopleiding van het Landstede
Loverboy actie	Jongeren gaan de straat op en testen uit hoe snel andere jongeren hun telefoonnummer afgeven	1 keer in 2018 of 2019	Onbekend
Activiteiten op het gebied van LHTBI	Verskillende bijeenkomsten met professionals. Feesten, filmavonden en themabijeenkomsten met the Village People. Theatervoorstelling. Opstartfase van een project op VO-scholen. Regenboogzebrapad	Continu, sinds 2018. 2 keer per jaar overleg	
Stimuleringsregeling gezonde relaties en seksualiteit	Budget vanuit VWS voor basisscholen, VO-scholen en het MBO om aan de slag te gaan met seksualiteit	Sinds 2019. Lastige opstart door corona. Komende jaren meer activiteiten	5 scholen (2 basisscholen, 1 VO-school, 1 VSO-school en de entreeopleiding van het Landstede)
Peer2peer	Lesmethode van 10 weken, vanuit de GGD, waarbij derdejaarsstudenten van het MBO voorlichting geven aan eerstejaars	Jaarlijks	Groot bereik. Onbekend hoeveel studenten precies bereikt zijn
Nu niet zwanger	Programma van de GGD waarbij professionals worden gestimuleerd proactief het gesprek aan te gaan over kindervens, seksualiteit en anticonceptie	Sinds 1 september 2021. Zit nog in opstartfase	Nog in opstartfase

Tabel 1.6 Activiteiten voor Gezond Ouder worden - Leefstijlinterventies voor een gezonde en actieve leefstijl

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Cursus ZekerBewegen	Cursus van de Judobond om veilig te leren vallen	2017-2018	35 senioren hadden belangstelling, niet iedereen heeft deelgenomen.
Cursus In Balans	Valpreventie cursus van 3 maanden voor thuiswonende ouderen. Ontwikkeld door VeiligheidNL	4 keer, in 2017, 2018, 2019 en 2020	Gemiddeld 6 deelnemers per cursus
Vitaal Veilig Vallen	Huisbezoek bij alle ouderen in 1 wijk over veiligheid thuis, waarna ouderen doorgestuurd konden worden naar ZekerBewegen of In Balans	1 keer in 2018	150-200 mensen bereikt. Aanmeldingen voor In Balans laag.
ProMuscle	Leefstijlprogramma met progressieve krachttraining en extra eiwitname voor het vergroten van spiermassa en spierkracht	Onderzoek uitgevoerd in 2017-2019, nog niet uitgerold naar de praktijk vanwege corona	Geen
Eet- en beweegmonitor	Tele-monitoring interventie van 6 maanden over voeding en bewegen	Eenmalig in 2016/2017	Ongeveer 20 inwoners uit Harderwijk
Project actieve en gezonde leefstijl senioren	Programma om een actieve en gezonde leefstijl te bevorderen bij 55-plussers	Tot begin 2018	Onbekend
Buurt sportcoach senioren	Buurt sportcoach die vraag en aanbod voor ouderen verbindt	Sinds 2019, continu. Lastige opstart	Onbekend

Tabel 1.7 Activiteiten voor Gezond Ouder worden - Eenzaamheid

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Huisbezoeken	Preventieve huisbezoeken bij 75- en 80-jarigen over ondersteuningsbehoeften	2017-2021, continu	50-60% van de 75- en 80-jarigen. Tijdens corona 38%
Koffiebijeenkomsten/ terrasmiddagen	Koffiebijeenkomsten voor ouderen in de stad	Elke zondagmiddag	Meer dan 30 ouderen per middag
Buurthuizen	Activiteiten in 8 verschillende buurthuizen	2017-2021, continu	Onbekend
Leven lang leren	Digitale gastcolleges en digitale leeromgeving voor ouderen	Sinds 2020. Wekelijkse gastcolleges	Colleges: 40-50 ouderen per keer. Digitale leeromgeving: 70 ouderen in totaal
Geluksroute	Consulent gaat langs bij mensen in sociaal isolement om hen te vragen aan welke activiteiten ze deel zouden willen nemen	Onbekend	Onbekend
Ontmoetingsavonden	Avonden waarbij mensen die een maatje willen, samengebracht worden en aan elkaar gekoppeld worden.	Afhankelijk van het aantal aanmeldingen	Onbekend
Methodiek 1330	Bijeenkomst in de wijk waarbij vragen op tafels worden neergelegd om generatie-overstijgend met elkaar in gesprek te gaan	Jaarlijks 1 à 2 keer per wijk	Wisselend. Verschilt per wijk

Tabel 1.8 Activiteiten voor Gezonde Leefomgeving

Interventie/ activiteiten	Wat?	Wanneer uitgevoerd?	Bereik
Omgevingswet	Bijeenkomst voor ambtenaren gemeente over gezondheid binnen de omgevingswet, geleid door GGD NOG	2018	10 ambtenaren (9 van Ruimte, 1 van Samenleving)

Beleidsmakers in de Volksgezondheid staan voor de lastige opdracht om bij afnemende financiële ruimte antwoorden te vinden voor toenemende gezondheidsproblemen onder de bevolking. Dat vraagt om ingrijpende en verantwoorde keuzes.

Het Evaluatiebureau Publieke gezondheid is specialist in het verkrijgen van praktische informatie over interventies in de publieke gezondheid. Het Evaluatiebureau biedt beleidsmakers handvatten waarmee zij ingrijpende keuzes op verantwoorde wijze kunnen maken. Dat doen we in alle gevallen praktisch, verbazingwekkend betaalbaar, en met academisch gestoelde kennis. Zo maken we beleidsmakers sterker.

Evaluatiebureau Publieke Gezondheid

Postbus 3
7200 AA Zutphen
088 - 443 37 05
info@evaluatiebureau.nl
www.evaluatiebureau.nl

Initiatief van:

Partners:

© Evaluatiebureau Publieke Gezondheid – Mei 2022

Overname van gegevens is toegestaan, mits voorzien van bronvermelding.